BELASTINGLEK NEDERLAND

Draw up!
LIVE TEKENEN

OXFAM Novib

VOORWOORD

"KEN JE DIE GRAP VAN DIE MULTINATIONALS DIE VIA NEDERLAND BELASTING ONTWIJKEN?"

Het zou bijna de opening van mijn nieuwe voorstelling kunnen zijn. Het wrange is alleen dat het geen grap is, maar keiharde realiteit. Nederland ís een belastingparadijs voor multinationals. En dat is niet grappig. Zeker niet als je bedenkt dat door de belasting-hokus-pokus die multinationals uit de hoge hoed toveren, ontwikkelingslanden per jaar zo'n 100 miljard dollar mislopen. Geld dat ze zouden kunnen besteden aan onderwijs, gezondheidszorg of andere belangrijke dingen. Als belastingbetalende burger vind ik het onbegrijpelijk dat dit nog steeds mogelijk is.

De afgelopen maanden heb ik me nogmaals vastgebeten in het thema van belastingontwijking en de rol van de Nederlandse overheid hierin. Ik sprak met belastingexpert Esmé Berkhout van Oxfam Novib, en met Oxfam-lobbyist Joseph Olwenyi uit Uganda die zich in zijn land inzet voor eerlijke belastingen, waardoor er daar betere gezondheidszorg komt. En ik ging de straat op om erachter te komen wat jullie ervan vinden dat wij gewoon een blauwe envelop op de mat krijgen, terwijl multinationals via Nederland ongegeneerd belasting kunnen ontwijken. De conclusie: mensen die ik sprak vinden het enorm oneerlijk.

In de gesprekken die ik had met Esmé, Joseph en al die mensen op straat, werd mij duidelijk dat bedrijven belasting ontwijken omdat het kán. Onze Nederlandse wetgeving staat het toe. Sterker nog, in sommige gevallen promoot politiek Den Haag belastingontwijking zelfs, zoals dit rapport aantoont.

Door de gesprekken die ik had op straat, voor de camera en achter de schermen, is mij één ding duidelijk geworden. Als we een einde willen maken aan extreme armoede en ongelijkheid, en als we willen dat arme landen in staat zijn om basisvoorzieningen te leveren aan hun burgers, dan is een eerlijker belastingsysteem nodig. Zodat moeders in Uganda in goede medische omstandigheden kunnen bevallen van hun kind. En zodat meisjes en jongens goed onderwijs krijgen.

Want een rechtvaardige wereld zonder armoede is mogelijk, daar geloof ik heilig in. Daarom ben ik ambassadeur van Oxfam Novib. Om dat te bereiken eis ik – namens de ruim 70.000 petitietekenaars van de campagne van Oxfam Novib – nú actie. En dat is hard nodig, want politiek Den Haag belooft wel om belastingontwijking aan te pakken, maar zoals dit rapport laat zien, in de praktijk blijft ze grootschalige belastingontwijking gewoon mogelijk maken.

Dolf Jansen
Ambassadeur Oxfam Novib

SAMENVATTING

Mede dankzij de Nederlandse regelgeving lukt het multinationale ondernemingen om in ontwikkelingslanden elk jaar $ 100 miljard aan belasting te ontwijken. Geld dat in arme landen keihard nodig is voor onderwijs, gezondheidszorg, sociale voorzieningen en infrastructuur. In deze publicatie concluderen wij dat belastingontwijking door multinationals niet een onbedoeld bijeffect is van Nederlandse belastingregels, maar dat de Nederlandse overheid nog steeds bewust grootschalige belastingontwijking door multinationals faciliteert. Terwijl de overheid het ene belastinglek dicht, laat ze andere wagenwijd openstaan. In deze publicatie gaan we in op één specifiek belastinglek, de informeel kapitaal structuren. Uit ons onderzoek blijkt dat, tenzij Nederland dit lek sluit, overheden wereldwijd vanaf 2020 jaarlijks minstens €5-10 miljard aan belasting kunnen mislopen door Nederland. Uit voorbeelden van verschillende bedrijven, waaronder RB, SABMiller, ICL, Diageo, Agnico Eagle Mines en G-Star, blijkt dat ook de afgelopen jaren landen wereldwijd al honderden miljoenen zijn misgelopen door dit lek.

Wij roepen namens 70.000 Nederlandse burgers onze overheid op om álle belastinglekken te dichten. Als Nederland echt geen belastingparadijs meer wil zijn, moet ze in eigen land én internationaal een effectief einde maken aan belastingontwijking door multinationals.

= VANAF 2020 **5 TOT 10 MILJARD** EURO PER JAAR **BELASTINGONTWIJKING**

INLEIDING

Grootschalige belastingontwijking is een serieuze bedreiging voor de ambitieuze Duurzame Ontwikkelingsdoelen die wereldleiders in 2015 vastlegden. Alle landen, rijk en arm, beloofden om binnen 15 jaar miljarden mensen een kans op een beter leven te geven. Zij willen de extreme ongelijkheid tussen én binnen landen terugdringen. Dat kost geld – en daarom hebben overheden belastinginkomsten hard nodig. Een rechtvaardig belastingbeleid, zowel nationaal als internationaal, is dus een voorwaarde voor het welslagen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

Belastingontwijking door bedrijven is een probleem in rijke en in arme landen, maar de inkomstenverliezen komen in arme landen veel harder aan. Volgens schattingen sluizen sommige multinationals een kwart van hun winst naar belastingparadijzen[1], vaak vanuit rijke landen – die dus ook inkomsten mislopen. Maar voor ontwikkelingslanden zijn juist de bedrijfswinsten een relatief grote bron van belastinginkomsten.[2] Ontwijking van deze belastingen door internationale bedrijven levert hen jaarlijks een verliespost op van zo'n $ 100 miljard.[3] Geld dat ze dus niet kunnen gebruiken om kinderen naar school te sturen, arme burgers goede gezondheidszorg te geven of begaanbare wegen aan te leggen.

VOLGENS SCHATTINGEN

SLUIZEN SOMMIGE MULTINATIONALS EEN KWART VAN HUN WINST NAAR BELASTINGPARADIJZEN

OXFAM IN VIETNAM

De campagne van Oxfam Novib in Nederland tegen belastingontwijking is onderdeel van Oxfam's internationale inspanningen tegen de groeiende extreme ongelijkheid binnen en tussen landen. De internationale campagne van Oxfam verenigt het werk van Oxfam kantoren en van partners in meer dan 40 landen. Terwijl Oxfam in landen zoals Ierland, de Verenigde Staten en Nederland onder meer campagne voert voor strengere maatregelen tegen internationale belastingontwijking, werken we in ontwikkelingslanden zoals Vietnam en Uganda aan eerlijk nationaal belastingbeleid en zetten we ons in voor de besteding van belastinginkomsten aan gezondheidszorg en onderwijs.

Vietnam heeft een sterke reputatie op het gebied van armoedebestrijding, maar tegenwoordig dreigt toenemende ongelijkheid de decennia van voortuitgang teniet te doen. Vietnamees belastingbeleid heeft een grote impact op de armen. Belasting over goederen en diensten is regressief en 55% van de belastinginkomsten bestaat hieruit. Belastingvoordelen voor buitenlandse investeerders en bedrijven brachten niet de verwachte werkgelegenheid en ontwikkeling met zich mee, maar leidde daarentegen tot een significant verlies van belastinginkomsten. Oxfam zet zich samen met haar partners in voor eerlijke belastingheffing in Vietnam en heeft daarom de overheid ter verantwoording geroepen om bedrijven hun eerlijke deel aan belasting te laten betalen. Na via de media veel aandacht te trekken zorgde de overheid voor transparantie over de hoeveelheid belastinginkomsten die verloren gaan door bepaalde belastingvoordelen te verstrekken aan bedrijven. Volgens de cijfers bedroeg dit in 2016 een verlies van 5,8% van de totale binnenlandse inkomsten, wat gelijk staat aan 86% van de terugkerende uitgaven aan de gezondheidszorg of aan 35% van de uitgaven aan onderwijs. Oxfam in Vietnam werkte ook samen met de Vietnam Alliance for Tax Justice om campagne te voeren voor meer transparantie van multinationals omtrent hun belastingzaken. Dit heeft ertoe geleid dat de Vietnamese overheid nieuwe regels heeft geïntroduceerd die multinationals verplichten tot Country-by-Country reporting (CBCR). Dit is belangrijke wetgeving tegen belastingontwijking in Vietnam. De beïnvloedingsstrategie van de Vietnamese partners was verbonden met Oxfam's internationale beleidswerk tegen schadelijke belastingvoordelen en voor transparantie.

Eerlijke belastingsystemen maken een wereld van verschil. Dankzij belastinginkomsten heeft bijna iedereen inmiddels toegang tot basisonderwijs en hebben miljarden mensen voldoende toegang tot essentiële gezondheidszorg. Waar overheden deze basisvoorzieningen niet kunnen garanderen, worden de armste bevolkingsgroepen het zwaarst getroffen: zij hebben geen geld om uit eigen zak hun doktersrekening of schoolboeken te betalen. Jaarlijks belanden ongeveer 100 miljoen mensen in extreme armoede door uitgaven aan zorgkosten. Vrouwen zijn dubbel de dupe: zij behoren vaak tot de armste groepen én nemen de zorgtaken op zich die de overheid niet financiert. Zo wordt hun eigen kans op onderwijs en betaald werk nog kleiner. Bovendien compenseren overheden het gebrek aan belastinginkomsten nogal eens door de btw op alledaagse producten te verhogen, waar arme mensen ook het meeste last van hebben.

OXFAM IN UGANDA:

Ongelijkheid is wijdverbreid in Uganda. De rijkste 10% van de bevolking beschikt over 35,7% van het nationale inkomen. Uit het Fair Tax Monitor rapport, gepubliceerd in januari 2019 door Oxfam Uganda, komt haarscherp naar voren dat het land een extreem regressief belastingstelsel heeft. Twee-derde van de belastingen bestaan uit indirecte belastingen, zoals accijnzen, invoerheffingen en btw (zoals over suiker - meer dan 100%!). Multinationals krijgen vaak lange tijd vrijstelling of kortingen over hun belastingen. De belastingvoordelen beslaan naar schatting rond de 4 à 5 procent van het BNP. En multinationals maken gebruik van belastingverdragen met andere landen, zoals met Nederland, om winst onbelast weg te sluizen.

Samen met partnerorganisaties strijdt Oxfam Uganda tegen het oneerlijke belastingstelsel. Vorig jaar boekten ze een overwinning. In juni van 2018 kondigde President Museveni samen met zijn minister van financiën een nieuwe 'Mobile Money tax' af van 1% op iedere geldtransactie via de mobiele telefoon. In een land waar wegen, elektriciteit en banken nog veelal ontbreken had de mobiele telefoon sinds kort vrijwel iedereen toegang gegeven tot bankieren. Met krediet, verbonden aan een persoonlijk telefoonnummer, kunnen mensen rekeningen betalen of bijvoorbeeld belminuten aanschaffen. De belasting hierop trof dus de gehele bevolking, met name de armen. In weerwil van traangas en arrestaties gingen de Ugandezen de straat op. De wet kwam erdoor, maar de gevolgen waren zo problematisch dat de president uiteindelijk ontkende dat dit zijn plan was geweest. De belasting werd teruggeschroefd naar 0,5 procent.

Tegelijkertijd is er urgent meer geld nodig voor onderwijs en zorg, zodat iedereen, vrouwen en meisjes in het bijzonder, de kans krijgen vorm te geven aan hun toekomst. Op dit moment sterven veel vrouwen in het kraambed omdat er onvoldoende bloed aanwezig is in de klinieken en ziekenhuizen (de oorzaak van 26% van alle gevallen van moedersterfte in Uganda). Zoals Akol Stella Rose, 27. Zij stierf in 2016 nadat ze haar tweelingmeisjes op de wereld had gezet. Akol had bijna haar diploma voor onderwijzeres op zak. Ondertussen verlaagt de Ugandese overheid de begroting voor volksgezondheid geleidelijk en trekken grote internationale donoren zoals de VS zich terug. Oxfam Uganda en partners hebben daarom een campagne opgezet om meer geld vrij te maken op de Ugandese begroting voor de bloedbank om de nodige donoren te werven, het bloed te testen en het daar te krijgen waar het nodig is.

NEDERLAND IS NOG STEEDS EEN BELASTINGPARADIJS VOOR MULTINATIONALS

Bij de aanpak van internationale belastingontwijking heeft Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid. Of die aanpak een succes wordt, hangt namelijk sterk af van de medewerking van landen die nu een sleutelpositie innemen als internationaal belastingparadijs. Nederland is zo'n land. [4] In 2016 bleek uit Oxfam Novib's analyse al dat Nederland op nummer 3 stond van de wereldwijde top 15 van ergste belastingparadijzen voor multinationals.[5] Zucman, Torslov & Wier plaatsten Nederland in 2018 in hun top 5 van belastingparadijzen: zij berekenden dat een kleine 10% van de winst die multinationals wegsluizen om belasting te ontlopen in Nederland terechtkomt.[6] In de index van mondiale belastingparadijzen voor multinationals van Tax Justice Network staat Nederland op de 4e plaats, na de Britse Maagdeneilanden, Bermuda en de Kaaimaneilanden.[7]

Keer op keer blijkt Nederland, met slechts een beperkte groep andere landen, een hoofdrol te spelen als internationaal belastingparadijs. En ondanks een aantal maatregelen tegen belastingontwijking concludeerde het Centraal Planbureau begin 2019 dat multinationals Nederland nog altijd gebruiken om miljarden door te sluizen naar andere belastingparadijzen.[8] De financiële stromen die gelinkt worden aan belastingontwijking via Nederland namen de afgelopen jaren zelfs toe. Het balanstotaal van brievenbusfirma's nam toe van € 1.524 miljard in 2004 tot € 4.228 miljard in 2016.[9] Ons recente onderzoek bevestigt dat beeld: multinationals laten nog steeds enorme bedragen aan royalty's, rente en dividend via brievenbusfirma's naar en door Nederland stromen, terwijl bekend is dat dit geld vaak richting andere belastingparadijzen gaat, zoals Bermuda, Ierland en Zwitserland.[10] Specifieke cases illustreren deze verontrustende conclusies: regelmatig komt aan het licht hoe internationale bedrijven dankzij een Nederlandse constructie belasting konden ontwijken in rijke en arme landen.

BELASTINGONTWIJKING DOOR MULTINATIONALS VIA NEDERLAND

Dankzij de Paradise Papers en andere publicaties bleek de afgelopen jaren dat met goedkeuring van de Nederlandse Belastingdienst Nike miljarden naar Bermuda mocht doorsluizen en dat miljardenwinsten van Shell[11] en farmareus Pfizer in Nederland onbelast konden blijven. In 2017 berichtten Australische media dat Pfizer via een Nederlandse dochteronderneming een belastingontwijkingsconstructie kon inzetten om in Australië een verlies te creëren van $ 936 miljoen.[12] De Europese Commissie is al drie onderzoeken gestart naar Nederlandse belastingafspraken met multinationals waar een luchtje aan zit (Starbucks, Inter IKEA en Nike).[13] En uit onderzoek van Oxfam bleek in 2017 dat RB, fabrikant van onder meer Calgon, Strepsils en Durex condooms, sinds 2014 wereldwijd honderden miljoenen aan belasting heeft ontweken. RB gaf daarna aan voorstander te zijn van wetgeving die grote multinationals wereldwijd verplicht om voor elk land afzonderlijk gegevens te publiceren over hun activiteiten, winst en belasting, zodat meer transparantie ontstaat.

KRITIEK OP NEDERLAND

De meeste Nederlanders vinden deze belastingpraktijken onacceptabel. Volgens onderzoek van Motivaction in opdracht van Oxfam Novib hebben vier op de vijf Nederlanders genoeg van bedrijven die schaamteloos belasting kunnen ontwijken via Nederland. En dat hebben ze de afgelopen jaren laten horen. Zo pleitten duizenden burgers voor een krachtiger aanpak van belastingontwijking en eisten ze onder meer dat multinationals verplicht worden hun winsten en belastingafdrachten bekend te maken.[14] Ook protesteerden ze massaal tegen de afschaffing van de dividendbelasting.[15]

In het buitenland is de kritiek op het Nederlandse belastingbeleid eveneens niet mals[16]. Mongolië zegde in 2013 zelfs zijn belastingverdrag met ons land op, omdat multinationals de Nederlandse belastingregels gebruikten om in Mongolië belasting te ontwijken[17]. En de G20 en de OESO hebben de druk op Nederland flink opgevoerd met hun internationale project tegen belastingontwijking uit 2013.[18] Ook de Europese Unie klaagt steen en been over Nederland. Naast de drie onderzoeken van de Europese Commissie (zie box X) kwalificeerde het Europees Parlement Nederland formeel als belastingparadijs[19] en oordeelde het Europese Hof van Justitie dat Nederland strenger moet optreden tegen belastingontwijking via brievenbus-firma's.[20]

De Nederlandse regering kwam onder deze toenemende druk wel met steun voor een aantal maatregelen. Zo beloofde ze belastingverdragen met ontwikkelingslanden te zullen herzien om misbruik te voorkomen. En ze nam het voortouw in een internationaal initiatief dat belastingdiensten van ontwikkelingslanden ondersteunt.[21] Binnen de EU is Nederland een van de lidstaten die bedrijven willen verplichten tot openbare rapportages over hun winst en activiteiten per land en wereldwijd. Verder heeft het kabinet onder meer toegezegd geen belastingafspraken meer te maken met bedrijven als hun doel overduidelijk is belasting te ontwijken.[22]

VIER OP DE VIJF NEDERLANDERS HEBBEN GENOEG VAN BEDRIJVEN DIE SCHAAMTELOOS BELASTING KUNNEN ONTWIJKEN VIA NEDERLAND

ZWARE LOBBY VAN MULTINATIONALS

Maar ook multinationals en hun belastingadviseurs oefenen druk uit op de Nederlandse politiek.[23] Een bekend voorbeeld is de jarenlange lobby van Shell en Unilever voor het afschaffen van de dividendbelasting die uiteindelijk onsuccesvol bleek. [24] Minder bekend is hoe grote bedrijven continu op de rem trappen als het gaat om de aanpak van belastingontwijking, zoals de invoering in Nederland van effectieve maatregelen die al zijn afgestemd in OESO- en EU-verband.[25] Uit documenten die SOMO en Oxfam Novib in 2016 via een Wob-procedure verkregen bleek dat VNO-NCW, de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) en de American Chamber of Commerce in Nederland (Amcham) mede het Nederlandse belastingbeleid bepaalden. Wat betreft de richting van de beleids-beïnvloeding wordt er door deze drie spelers ingezet op behoud en/of uitbreiding van de belasting-voordelen voor internationale bedrijven.[26]

Oxfam Novib noemde deze krachtige lobby vanuit het bedrijfsleven in 2016 als voornaamste reden voor het uitblijven van een alomvattende, effectieve aanpak van belastingontwijking door Nederland: "Er bestaat een grote verwevenheid tussen belastingadvies-kantoren, de Nederlandse universitaire wereld en de verschillende adviesorganen die het Nederlandse belastingbeleid mede vormgeven."[27] Opeenvolgende Nederlandse kabinetten nemen al jarenlang slechts halve maatregelen. In de praktijk verandert er – fundamenteel – bar weinig: multinationals kunnen op grote schaal hun winsten onbelast naar en door Nederland blijven sluizen. Elke halve maatregel wordt verkocht als 'een breuk met het verleden', maar in de praktijk staat de achterdeur van ons belastingparadijs wijd open, zoals de voorbeelden in bijlage 3 aantonen.

EEN KOSTBAAR BELASTINGLEK

Een Nederlands belastinglek dat overheden wereld-wijd al zeker honderden miljoenen heeft gekost, zijn zogenaamde informeel kapitaal structuren – kortweg infokap. Het Ministerie van Financiën weet allang dat dit lek bestaat, maar onderneemt er voorlopig niets tegen. Toch is het cruciaal dat Nederland het infokap belastinglek nog dit jaar dicht. In 2020 moet ons land namelijk wetgeving invoeren, die een andere belastingtruc onmogelijk maakt. Voor met name Amerikaanse multinationals wordt een infokap structuur dan een aantrekkelijk alternatief. Het risico is daarom groot dat ze daar nu massaal gebruik van gaan maken en dat kan overheden wereldwijd zo'n € 5-10 miljard per jaar gaan kosten. Hoe zit dat?

MINDER BELASTING DOOR FICTIEVE KOSTEN

Bij infokap structuren wordt de belastbare winst van een Nederlandse vestiging naar beneden bijgesteld. Een multinational mag in Nederland namelijk fictieve kosten aftrekken. Daardoor wordt in ons land over een deel van de winst geen belasting geheven. Hierbij gaat het dus niet om het doorsluizen van winsten via Nederlandse tussenschakels naar bijvoorbeeld de Bahama's en Luxemburg. Bij dit belastinglek is Nederland zelf de belastingvrije eindbestemming.

Stel bijvoorbeeld dat een Nederlandse vestiging in 2018 een winst boekte van €20 miljoen. Normaal gesproken wordt dan 20% vennootschapsbelasting betaald over de eerste €200.000 aan winst en 25% over de overige €19,8 miljoen. De totale belasting bedraagt dus €4,99 miljoen. Als dit bedrijf fictieve kosten van €15 miljoen mag opvoeren, daalt het bedrag waarover het tarief van 25% wordt geheven naar €4,8 miljoen. In totaal betaalt het bedrijf dan nog maar €1,24 miljoen belasting over dezelfde winst van €20 miljoen. Het effectieve belastingtarief is daar-door slechts 6,2% in plaats van bijna 25%. Bijlage 1 beschrijft een meer gedetailleerd praktijkvoorbeeld van bierbedrijf SABMiller.

Geen correctie in het buitenland

Wanneer wordt de belastbare winst op die manier aangepast? Dat doet de Belastingdienst bij transacties tegen fictieve prijzen tussen een Nederlandse en een buitenlandse vestiging van dezelfde multinational. Een Nederlands bedrijf krijgt bijvoorbeeld een renteloze lening van een buitenlands moederbedrijf. Als het een gewone lening was geweest, van een bank of een andere onafhankelijke partij, had het bedrijf daarover een marktconforme rente moeten betalen. De renteloze lening van het moederbedrijf wordt in dit geval 'informeel kapitaal' genoemd en het Nederlandse dochterbedrijf mag de – niet betaalde, marktconforme – rente aftrekken van de belasting, alsof het een gewone lening betrof.

In principe hoeft een infokap structuur niet altijd tot onbelaste winst te leiden. Als het bedrag dat een Nederlandse vestiging mag aftrekken van de belasting in het buitenland wordt bijgeteld, en tegen een vergelijkbaar tarief wordt belast, faciliteert Nederland geen belastingontwijking. Neem het voorbeeld hierboven, waarin de belastbare winst van een Nederlandse vestiging met €15 miljoen wordt verlaagd. Stel dat dit gebeurt vanwege een transactie met een zusterbedrijf in Duitsland tegen een fictieve prijs. Als deze transactie ook wordt gecorrigeerd bij de Duitse vestiging, door de belastbare winst daar met €15 miljoen te verhogen, wordt de hele winst gewoon belast. Vaak vindt deze correctie echter niet plaats. Juist dat maakt infokap structuren zo aantrekkelijk.

Infokap als wapen in de belastingwedloop

Soms wordt de huidige praktijk verdedigd met het argument dat Nederland simpelweg goed rekening houdt met wereldwijd opererende bedrijven. Zo heeft ons land veel internationale belastingverdragen en geldt een vrijstelling voor dividendinkomsten van dochterbedrijven die al winstbelasting hebben afgedragen in het land van herkomst. Dat Nederlandse vestigingen veel voorkomen in agressieve belastingtrucs van grote multinationals zou in deze redenering slechts een (onbedoeld) bijeffect zijn.

Daarbij is de fiscale behandeling van informeel kapitaal niet ontwikkeld door het Ministerie van Financiën of door de Belastingdienst, maar via rechtspraak. De Hoge Raad oordeelde dat in Nederland alleen de winst die aan ons land is toe te rekenen mag worden belast. Om die winst correct te bepalen, worden marktprijzen toegepast.[28] Als andere landen dat niet doen, zou het probleem daar liggen en zou het dus niet de schuld van Nederland zijn dat er winst onbelast blijft – in ieder geval niet alléén van Nederland.
De agressieve infokap structuren waar we het hier over hebben, zijn echter bewust mogelijk gemaakt en gepromoot door Nederland. Sterker nog, de overheid heeft bedrijven actief geholpen om gebruik te maken van het infokap belastinglek.

Nederland gooide bijvoorbeeld zonder scrupules het infokap belastinglek in de strijd, toen het met Zwitserland wedijverde om de vestiging van een nieuw Europees hoofdkantoor van ICL, een Israëlisch chemiebedrijf. Dat ging zelfs zo ver dat het Netherlands Foreign Investments Agency (NFIA), een agentschap van de overheid, ICL aan een advies hielp. Dat advies betrof het gebruik van een infokap structuur om te zorgen dat de winst van het hoofdkantoor laag wordt belast.[29] Ook regionaal werd de infokap structuur als lokmiddel ingezet. LIOF, het agentschap voor investeringen in Limburg, probeerde het in 2014 zo:"A corporate tax rate of 25% has to be paid over company profits. However, there are cases in which the tax inspector is willing to discuss the possibilities for an informal capital ruling [...]"[30]

Bovendien heeft de Nederlandse overheid in het verleden actief voorkómen dat de winst van bedrijven met een infokap structuur in het buitenland alsnog belast zou worden. De Belastingdienst maakte afspraken met bedrijven (rulings) over informeel kapitaal, waarin ze de omvang en vorm daarvan – zoals intellectueel eigendom of een renteloze lening – met opzet niet vermmeldde. Zo voorkwam Nederland dat andere landen de winst alsnog zouden belasten als de rulings werden uitgewisseld.[31]

JOHNNIE WALKER IS NEDERLANDS

Dankzij speurwerk van journalisten en onderzoekers zijn verschillende voorbeelden bekend van multinationals die via een infokap structuur belasting ontwijken. Het Canadese mijnbedrijf Agnico Eagle Mines claimt bijvoorbeeld een fictieve renteaftrek voor leningen via een Nederlandse vestiging. Daardoor worden rente-inkomsten uit Finland uiteindelijk waarschijnlijk nergens belast.[32]

Naast renteloze leningen zijn er diverse andere varianten van infokap structuren. Een voorbeeld is de gratis overdracht van merkrechten aan een Nederlandse vestiging. Wat alle varianten van infokap structuren gemeen hebben, is dat een Nederlandse vestiging iets ontvangt van een buitenlandse vestiging van dezelfde multinational en daar geen vergoeding voor betaalt. De Nederlandse vestiging mag wel een fictieve vergoeding aftrekken.

Het Britse drankbedrijf Diageo, bekend van Johnnie Walker, zette zo'n merkrechten structuur op. Als gevolg daarvan is Johnnie Walker sinds 2000 officieel Nederlandse whisky.[33] Ook het Nederlandse kledingbedrijf G-Star maakte waarschijnlijk gebruik van zo'n constructie, nadat het in 2009 de vestiging die de merkrechten beheert naar Nederland verplaatste.[34]

Een soortgelijke truc is mogelijk wanneer een Nederlandse vestiging gratis de beschikking krijgt over merkrechten, patenten of andere vormen van intellectueel eigendom dat in handen blijft van het buitenlandse moederbedrijf. In dat geval kan de Nederlandse vestiging de licentie, waarvoor het normaal gesproken zou moeten betalen, aftrekken van de belasting. Starbucks is het bekendste voorbeeld van zo'n oneigenlijke constructie, maar bij het Britse schoonmaakbedrijf RB gaat het om veel grotere bedragen.[35] De Nederlandse vestiging van RB boekte in 2017 een winst van maar liefst € 1,2 miljard - maar wist driekwart daarvan onbelast te laten. Effectief betaalde de multinational slechts 7% belasting over deze megawinst.[36]

EEN BELASTINGLEK VAN MILJARDEN

Het is te verwachten dat vanaf 2020 meer – vooral Amerikaanse – multinationals gebruik gaan maken van een infokap structuur. Een Europese richtlijn vereist namelijk dat Nederland wetgeving invoert die vanaf 1 januari 2020 een eind maakt aan onbelaste winsten in zogenaamde CV/BV structuren. Bij deze structuren blijft winst onbelast tussen Nederland en de VS in hangen. Amerikaanse multinationals maken hier tot nu toe op grote schaal gebruik van. Het gaat daarbij om enorme bedragen. In de CV/BV structuur van Pfizer[37] bedraagt de onbelaste winst volgens onderzoek van de Volkskrant bijvoorbeeld ruim €1 miljard per jaar. Andere bedrijven die de media haalden met deze belastingtruc zijn Nike[38], Activision Blizzard[39], Uber[40] en Tesla[41].

Het gevaar is groot dat een deel van de CV/BV structuren wordt omgezet in informeel kapitaal structuren. Neem bijvoorbeeld een Amerikaanse multinational die wereldwijd producten van een bepaald merk verkoopt. Alle dochterbedrijven buiten de VS betalen licenties voor het gebruik van de merknaam aan een Nederlandse BV, die de licenties weer doorbetaalt aan een CV. De CV is eigenaar van de merkrechten. Een groot deel van de wereldwijde winst komt zo in deze CV terecht en wordt nergens belast. Door de nieuwe wetgeving wordt dit lek in 2020 gedicht en zal deze truc dus niet meer werken.[42] Als de multinational echter vóór 2020 de merkrechten overdraagt van de CV aan de BV, zonder dat de BV daarvoor een vergoeding betaalt, ontstaat een infokap structuur. De BV mag dan fictieve kosten voor de 'aankoop' van de merkrechten aftrekken van de winst.

DICHT HET LEK!

Als het infokap belastinglek openblijft, kunnen Amerikaanse multinationals dus overstappen van de ene belastingtruc op de andere. Op basis van nieuwe statistieken over Amerikaanse multinationals hebben we een ruwe schatting gemaakt van de omvang die het infokap belastinglek vanaf 2020 kan krijgen. Als de Nederlandse overheid niet snel maatregelen neemt, kan dit belastinglek een omvang krijgen van zo'n €5-10 miljard per jaar. Bijlage 2 beschrijft hoe dit is berekend. Het gaat hier om de belastinginkomsten die andere overheden wereldwijd kunnen mislopen, doordat Amerikaanse multinationals nieuwe infokap structuren opzetten ter vervanging van het CV/BV structuren. Deze schade komt nog bovenop de enorme bedragen die multinationals uit andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, nu al ontwijken via Nederlandse infokap structuren.

Voor een effectieve aanpak van belastingontwijking is dus noodzakelijk dat Nederland alle belastinglekken tegelijk afsluit. Houdt ons land het infokap belastinglek open, dan raakt het zijn huidige negatieve belastingreputatie niet kwijt.

De regering weigert vooralsnog echter om het infokap belastinglek te dichten. Het Ministerie van Financiën benadrukt in recente antwoorden op Kamervragen wel dat de Belastingdienst geen belastingafspraken meer zal maken als sprake is van belastingontwijking via een infokap structuur. Daarbij merkt het Ministerie zelf terecht op dat "de wet niet wijzigt als gevolg van het niet langer afgeven van rulings. Informeel kapitaal situaties zullen dus niet verdwijnen."[43] Het kan namelijk ook zonder ruling.

Sinds 2016 wisselt Nederland regelmatig informatie uit met andere landen over bedrijven waarvan de winst naar beneden wordt bijgesteld in verband met informeel kapitaal. In 2015 maakten 44 landen daar afspraken over, als onderdeel van internationaal actieplan tegen belastingontwijking onder leiding van de OESO. Bij informeel kapitaal werd het gebrek aan transparantie destijds als het voornaamste probleem gezien.[44] Nederland wisselt ook informatie uit over bedrijven die in hun aangifte een beroep doen op informeel kapitaal zonder dat sprake is van een ruling.[45] Het is dan aan het andere land, waarmee de informatie wordt uitgewisseld, om ook een correctie te maken zodat de winst daar wordt belast.

Hiermee is het infokap probleem nog niet opgelost. Uitwisseling van informatie helpt namelijk niet bij een transactie tegen fictieve prijzen tussen een Nederlands bedrijf en een bedrijf in een belastingparadijs. Als in het andere land geen winstbelasting wordt geheven, of een zeer laag tarief geldt, blijft agressieve belastingontwijking mogelijk. Bijvoorbeeld wanneer merkrechten worden overgedragen van een moederbedrijf in Bermuda aan een Nederlands dochterbedrijf zonder dat daar een vergoeding tegenover staat. Hetzelfde geldt voor een transactie met een bedrijf dat fiscaal nergens is gevestigd. Laat dit laatste nu net het geval zijn met de CV in de CV/BV structuur van een Amerikaanse multinational. Kortom, transparantie voorkomt niet dat overheden miljarden kunnen gaan mislopen door infokap structuren.

Het Ministerie erkent inmiddels dat infokap structuren "kunnen knellen met de aanpak van belastingontwijking" en heeft aangegeven te onderzoeken of er aanpassingen van beleid nodig zijn. De uitkomsten van dit onderzoek worden echter pas in 2020 verwacht.[46] Dat is te laat, als Nederland serieus wil voorkomen dat (Amerikaanse) multinationals massaal overstappen op de infokapstructuren. Het is belangrijker dan ooit om ook dit belastinglek zo snel mogelijk, en wel vóór 2020, te dichten.

INTERNATIONALE AANPAK VEREIST

Maar Nederland moet meer doen. Als we willen dat multinationals eerlijk belast worden, moeten landen belastingontwijking internationaal aanpakken én stoppen met de belastingrace naar de bodem die al jaren voortduurt, zegt ook het IMF. Wereldwijd proberen landen internationale bedrijven te lokken door steeds grotere belastingvoordelen te bieden. De zichtbaarste vorm van belastingconcurrentie is het verlagen van de winstbelasting. Terwijl landen al enorme verliezen leiden door belastingontwijking, lopen ze ook nog eens grote bedragen mis doordat ze de winstbelastingtarieven verlagen.[47] Ontwikkelingslanden worden hierdoor relatief hard geraakt, maar ook Nederland verliest naar schatting jaarlijks € 4 miljard door de geplande verlaging van de winstbelasting van 25% naar 20,5% (hoog tarief) en van 20% naar 15% (laag tarief).[48] En dit is niet de eerste keer dat de tarieven omlaag gaan. In de jaren 80 lag het hoge tarief nog boven de 40% en zakte pas vanaf 2006 onder de 30%.[49]

Op dit moment bespreken 129 landen onder leiding van de OESO een vergaande hervorming van de belastingheffing op multinationals. Het is namelijk overduidelijk dat rijke én arme landen wereldwijd miljarden blijven mislopen, en dat de maatregelen die eerder werden afgesproken, niet alle gaten dichten. De OESO werkt aan een voorstel voor een effectieve minimumbelasting op bedrijfswinsten, met steun van onder meer de VS, Duitsland en Frankrijk. Dit moet ervoor zorgen dat multinationals er geen baat meer bij hebben om hun winsten naar belastingparadijzen te verschuiven én dat er een einde komt aan de belastingrace naar de bodem. Nederland lijkt echter niet bereid om zo'n effectieve minimumbelasting te steunen. In plaats daarvan probeerde onze regering Duitsland over te halen om de beperkte Nederlandse bronbelasting als uitgangspunt te nemen, hoewel ook het Centraal Planbureau aangeeft dat dit onvoldoende effect zal hebben.[50]

ALS WE WILLEN DAT MULTINATIONALS EERLIJK BELAST WORDEN, MOETEN LANDEN BELASTINGONTWIJKING INTERNATIONAAL AANPAKKEN ÉN STOPPEN MET DE BELASTINGRACE NAAR DE BODEM DIE AL JAREN VOORTDUURT

AANBEVELINGEN

De roep om een eerlijk belastingsysteem wordt wereldwijd steeds luider en Nederland kan hierbij niet achterblijven. Sterker nog, Nederland moet voorop gaan lopen. Nederland heeft de afgelopen jaren verschillende stappen in de goede richting gezet en mede daardoor is een einde aan Nederland belastingparadijs inmiddels echt denkbaar. Concreet vragen wij van de Nederlandse overheid:

Het kabinet heeft toegezegd te gaan onderzoeken of er aanpassingen nodig zijn tegen infokap structuren. Dit onderzoek is overbodig en kan gezien worden als vertragingstactiek waarbij multinationals nog jaren door kunnen gaan met belastingontwijking via Nederland. Nederland moet dit jaar al een einde maken aan de belastingontwijking via infokap structuren, een belastinglek van vele miljarden.

Het kabinet heeft toegezegd regels in te gaan voeren tegen winstverschuiving via Nederland naar andere belastingparadijzen. Deze maatregelen moeten versterkt worden (zie voor toelichting bijlage 3).

- De 'controled foreign company rules' zouden geen uitzondering moeten bevatten voor vestigingen van bedrijven met minimale aanwezigheid in belastingparadijzen, maar altijd van toepassing moeten zijn op laag belaste vennootschappen buiten de EU/EER;
- In aanvulling op de dividendbelasting moet Nederland een bronbelasting invoeren op rente- en royaltybetalingen aan effectief laag belastende jurisdicties, in plaats van slechts te kijken naar nominale belastingtarieven en een beperkte EU lijst van belastingparadijzen.

Nederland moet steun uitspreken voor internationale afspraken over effectieve minimumtarieven, zodat er in internationaal verband een einde wordt gemaakt aan de belastingrace naar de bodem en bestaande belastinglekken alsnog worden gedicht.

Publiceer alle belastingafspraken met grote bedrijven (geanonimiseerd), inclusief alle daarbij behorende documenten.

Schaf de innovatiebox af aangezien deze belastingontwijking in de hand werkt en uit een evaluatie van het Ministerie zelf blijkt dat innovatie beter op een andere manier gestimuleerd kan worden.

Zorg voor effectieve monitoring van de aanpak van belastingontwijking. Nederland heeft er alle belang bij om de resultaten van verschillende maatregelen te laten zien.

Daarnaast zouden grote bedrijven door de EU verplicht moeten worden publiek te rapporteren over hun omzet, winst en belastingafdracht per land waar ze actief zijn. Als de EU dit nalaat, zouden Nederland en andere voorstanders deze verplichting nationaal in moeten voeren.

BIJLAGE 1

ZO WERKT DE INFORMEEL KAPITAAL STRUCTUUR

EEN CONCREET VOORBEELD: SABMILLER

Een onthullend voorbeeld van de manier waarop dit belastinglek in de praktijk werkt, is de infokap structuur van het Britse bierbedrijf SABMiller, dat in 2016 werd overgenomen door het Belgische AB InBev. Omdat deze structuur inmiddels is opgeheven, kunnen we hiermee goed laten zien dat er vrijwel geen belasting over de winst wordt geheven: niet bij het opzetten van de structuur, niet terwijl de structuur wordt gebruikt en ook niet bij het opheffen ervan. Bovendien hebben we in dit geval informatie over de buitenlandse vestigingen die bij de structuur betrokken zijn. Daaruit blijkt dat ook in het buitenland geen winstbelasting wordt geheven.

In 2010 publiceerde ActionAid een baanbrekend rapport over belastingontwijking door SABMiller in Afrikaanse landen.[51] Daarbij gebruikte de multinational een Nederlandse infokap structuur. Over die structuur was toen nog weinig bekend; de beschrijving die hier volgt, is gebaseerd op ons eigen onderzoek.[52]

SCHUIVEN MET MERKRECHTEN

Al voordat SABMiller zijn infokap structuur opzette, waren de merkrechten van verschillende Afrikaanse en Europese biersoorten in handen van SABMiller Finance BV. In 2003 ontving deze Nederlandse BV $25 miljoen aan royalty's, waarvan een belangrijk deel afkomstig was uit Afrikaanse landen.[53] In 2004 en 2005 maakte het bedrijf gebruik van een andere belastingtruc, het zogenaamde CFA-regime. Hierdoor werden inkomsten uit royalty's en rente belast tegen een lager effectief tarief. Dit voorbeeld illustreert dus tevens hoe een multinational de ene belastingtruc kan verruilen voor de andere. De jaarlijkse royalty's namen in deze periode toe tot $57 miljoen.

In 2005 stapte SABMiller over op een infokap structuur met intellectueel eigendom. Meestal wordt bij zo'n structuur intellectueel eigendom ingebracht vanuit het buitenland. Omdat de merkrechten van SABMiller zich al in Nederland bevonden, vond een extra stap plaats. Eerst werd het management van SABMiller Finance BV verplaatst naar het Verenigd Koninkrijk, waardoor het fiscaal gezien een Brits bedrijf werd. Vervolgens werden de merkrechten en alle gerelateerde activiteiten overgeheveld naar een nieuw Nederlands dochterbedrijf, SABMiller International BV. Uit de jaarrekeningen van beide BV's valt op te maken dat over deze voerdracht geen belasting werd geheven.

BELASTBARE WINST: NUL

SABMiller sprak met de Nederlandse Belastingdienst af dat de marktwaarde van de merkrechten flexibel kon worden afgetrokken van de belastbare winst. Wanneer er meer winst werd gemaakt, mocht het bedrijf dus een hogere infokap-aftrek opvoeren. Zo kon SABMiller de belastbare winst in Nederland steeds op vrijwel nul laten uitkomen. In 2007 namen de royalty-inkomsten toe tot $89 miljoen en daarna ontving SABMiller International BV tot 2015 gemiddeld zo'n $100 miljoen aan royalty's per jaar. Over de periode 2007-2013 betaalde het bedrijf echter geen winstbelasting in Nederland. Hieruit valt op te maken dat per jaar tot $85 miljoen aan winst onbelast bleef, dankzij de infokap structuur.

In 2007 werd SABMiller International BV overgedragen aan SABMiller Holdings Ltd, het Britse moederbedrijf van SABMiller Finance BV, in de vorm van dividenduitkering in natura. Daarna keerde SABMiller International BV jaarlijks tussen de $50 en $100 miljoen dividend uit. Over deze dividendinkomsten betaalde het moederbedrijf, SABMiller Holdings Ltd, geen belasting in het Verenigd Koninkrijk.

EINDE INFOKAP, MAAR NIET EINDE VERHAAL

Eind 2013 had SABMiller International BV de marktwaarde van de merkrechten volledig afgetrokken van de winst en was de infokap structuur dus uitgewerkt. Maar daarmee is het verhaal nog niet afgelopen.

De Nederlandse BV had namelijk wel bronbelasting betaald in een aantal landen van waaruit de royalty's werden overgemaakt. Die bedragen liepen op van $2 miljoen in 2007 tot $9 miljoen in 2014 – wat overigens laat zien dat bronbelastingen een belangrijke

maatregel kunnen zijn om te voorkomen dat bepaalde activiteiten nergens worden belast. In principe mocht SABMiller International BV de in het buitenland betaalde bronbelasting verrekenen met de Nederlandse winstbelasting. SABMiller International BV hóefde in Nederland echter helemaal geen winstbelasting te betalen van 2007 tot 2013 – dat was nou juist de kern van de infokap structuur. Daardoor bouwde het bedrijf in die jaren een tegoed op van meer dan $10 miljoen aan nog te verrekenen bronbelasting. In 2014 en 2015 ontving de BV nog steeds royalty-inkomsten en omdat de winst in Nederland nu wel werd belast, kon het bedrijf een deel van het tegoed aan te verrekenen buitenlandse bronbelasting alsnog te gelde maken. Daardoor kwam de belastingafdracht in Nederland ook voor de jaren 2014 en 2015 bijna op nul uit.

ONDER DE STREEP: $540 MILJOEN BELASTINGVRIJ

Eind 2015 werd de Nederlandse infokap structuur opgeheven door de merkrechten te verkopen aan een vestiging in het Verenigd Koninkrijk, SABMiller International Brands Ltd. Ook deze laatste transactie leidde er niet toe dat er alsnog winstbelasting werd geheven. In totaal boekte SABMiller over een periode van zes jaar ruim $540 miljoen aan onbelaste winst in Nederland door gebruik te maken van het infokap belastinglek.

BIJLAGE 2

WHAT IF... AMERIKAANSE MULTINATIONALS OVERSTAPPEN OP INFOKAP STRUCTUREN

AMERIKAANSE BELASTINGSTATISTIEKEN

Sinds 2016 moeten de hoofdkantoren van grote multinationals met een wereldwijde omzet vanaf €750 miljoen jaarlijks landenrapporten inleveren bij de belastingdiensten. Hierin staat per land hoeveel belasting ze daar afdragen, hoeveel winst en verlies ze maken en wat de omvang is van hun activiteiten. De belastingdienst van de Verenigde Staten publiceert op basis van deze rapportages statistieken die per land totaalcijfers geven, bijvoorbeeld de totale belastingafdracht in de Filippijnen van alle grote Amerikaanse multinationals samen.[57]
Deze cijfers zijn beschikbaar voor 84 afzonderlijke landen en voor 4 restcategorieën met 'overige landen' in Afrika, Noord- en Zuid-Amerika, Azië en Oceanië, en Europa. Daarnaast geven de statistieken aparte cijfers voor dochterbedrijven en bijkantoren die fiscaal gezien in geen enkel land zijn gevestigd (dat wil zeggen: ze zijn in geen enkel land belastingplichtig), plus vestigingen in 'een ander land' (mogelijk een afgelegen eiland dat niet in een van de andere 4 restcategorieën valt).

VESTIGINGEN IN FISCAAL NIEMANDSLAND

In 2016 rapporteerden 322 Amerikaanse multinationals winsten in de categorie 'zonder fiscale vestigingsplaats plus een ander land', in totaal om $142 miljard. Hierover werd minder dan $1 miljard aan belasting afgedragen, waaruit op te maken valt dat het voornamelijk gaat om dochterbedrijven die fiscaal nergens zijn gevestigd. Bij een gemiddeld effectief tarief van 15% in het andere, niet nader genoemde land zouden de multinationals daar circa $6 miljard aan winst hebben gemaakt. Daarmee komt de winst van dochterbedrijven zonder fiscale vestigingsplaats op circa $136 miljard.

Er zijn verschillende voorbeelden bekend van structuren van Amerikaanse multinationals met dochterbedrijven of bijkantoren die fiscaal nergens zijn gevestigd en daardoor nergens belasting betalen. Starbucks maakte bijvoorbeeld gebruik van een fiscaal nergens gevestigde entiteit die was opgericht in het VK en Macdonalds maakte gebruik van een onbelaste vestiging in Luxemburg. Veel van deze structuren lopen echter via Nederland en maken gebruik maken van een zogenaamde CV/BV constructie. De CV is daarbij niet belastingplichtig in Nederland en ook niet in de VS. We achten het daarom aannemelijk dat meer dan de helft van de $136 miljard aan onbelaste winsten van Amerikaanse multinationals aan deze CV/BV structuren kan worden toegeschreven. Met een voorzichtige schatting houden we het op $75 miljard, omgerekend zo'n €70 miljard.

MULTINATIONAL OP ZOEK NAAR GESCHIKT LEK

Het gevaar is groot dat een deel van die 322 Amerikaanse multinationals hun CV/BV structuren omzetten in informeel kapitaal structuren, om ervoor te zorgen dat hun winst de komende jaren nog steeds onbelast blijft. Dat risico bestaat vooral bij CV/BV structuren waarbij rechten op intellectueel eigendom in de CV zijn ondergebracht. Deze variant komt veel voor, blijkt uit voorbeelden van multinationals als Nike en Activision Blizzard. Andere CV/BV structuren kunnen waarschijnlijk niet worden omgezet in infokap structuren. Dit geldt bijvoorbeeld voor structuren met onbelaste rente-inkomsten op groepsleningen die de CV heeft verstrekt (Pfizer) of met onbelaste inkomsten uit tussenhandel via de CV .[55]

Dát multinationals met agressieve belastingpraktijken overstappen op andere vormen van belastingontwijking om nieuwe regelgeving voor te zijn, is een gegeven. Vaak wordt daarbij ook intellectueel eigendom verplaatst. Zo gebruikten Nike en VistaPrint in het verleden allebei een Nederlandse BV om miljarden aan royalty's over te maken naar Bermuda. De rol van Nederland als doorsluisland is de afgelopen jaren echter steeds meer onder druk komen te staan. Nike stapte daarom in 2014 over op een CV/BV structuur.[56] VistaPrint verplaatste in 2014 haar intellectueel eigendom van Bermuda naar Zwitserland, waar een deel van de winst nog jarenlang onbelast blijft.[57] Het beeld dat hieruit opdoemt, is dat elk belastinglek dat niet snel gesloten lijkt te worden, een aanzuigende werking heeft. Over dit soort trends zijn echter geen structurele gegevens beschikbaar.

ECHTE ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

Amerikaanse multinationals kunnen ook hun toevlucht zoeken tot andere vormen van belastingontwijking

waarin Nederland geen rol meer speelt. Het infokap belastinglek is namelijk niet het enige gat dat nog moet worden gedicht. Andere landen, zoals Ierland en Singapore, hebben hun eigen belastinglekken en ook zij weten daarbij internationale afspraken tot nu toe te omzeilen. Een Iers dochterbedrijf van Apple kocht bijvoorbeeld patentrechten over van een ander dochterbedrijf in Jersey en mag nu in Ierland jaarlijks een deel van die kosten aftrekken van de winst.[58] Daardoor komt een groot deel van de wereldwijde winst van Apple nu in Ierland terecht en wordt die winst daar niet belast.

Toch ligt het voor de hand dat Amerikaanse multinationals met een CV/BV structuur eerder overstappen op een infokap structuur dan op een belastingtruc via een ander land. In hun Nederlandse BV hebben ze namelijk echte economisch activiteiten ondergebracht en die hoeven ze niet te verplaatsen voor een infokap structuur.

Andersom is het ook mogelijk dat sommige Amerikaanse multinationals zonder CB/BV structuur, maar met een ander soort entiteiten die fiscaal nergens zijn gevestigd, ook overstappen op een infokap structuur. Dan zou dit belastinglek nog groter worden. We rekenen die nu niet mee en daardoor is onze berekening aan de voorzichtige kant.

EEN BELASTINGLEK VAN €5-10 MILJARD PER JAAR

We gaan er dus vanuit dat de onbelaste winst in CV/BV structuren zo'n €70 miljard bedraagt en dat een aanzienlijk deel hiervan kan worden omgezet in een infokap structuur. Op basis hiervan doen we een ruwe schatting dat als Nederland niet op tijd maatregelen neemt, het gebruik van informeel kapitaal structuren vanaf 2020 kan leiden tot onbelaste winsten van €25-50 miljard per jaar. Bij een gemiddeld belastingtarief van 20% in de landen waar de inkomsten vandaan komen – en waar de winst anders zou worden belast – wordt dan jaarlijks €5-10 miljard aan belasting ontweken.

BIJLAGE 3

NEDERLANDS HALVE MAATREGELEN

Nederland heeft zich in de afgelopen decennia geprofileerd als belastingparadijs, kampioen belastingontwijking en een meester in het nemen van halve maatregelen. Internationaal lijkt 'meestribbelen' Nederlands credo als het gaat om gemeenschappelijke belastinghervormingen.

In 1998 kwam de OESO met criteria voor schadelijk internationaal belastingbeleid – een jaar later herkende de EU 66 schadelijke belastingpraktijken, waarvan 10 in Nederland. Er moest iets gebeuren. Nederland paste zijn systeem van belastingafspraken met multinationals aan en stopte met het zogenaamde Concern Financieringsactiviteiten regime (CFA), die de belasting over rente en royalty's zeer laag hield. Maar dit is slechts een eerste voorbeeld van vele halve maatregelen die nog zouden volgen: bedrijven die al gebruik maakten van het CFA-regime konden dit tot 2010 blijven doen.[59] Ook veranderde er in de praktijk weinig aan het systeem van belastingafspraken met de Nederlandse Belastingdienst.

In 2006 wilde Nederland een 'rentebox' invoeren met slechts 5% belasting op intragroep rente-inkomsten. Daar stak de EU een stokje voor. Maar Nederland had nog meer in de trukendoos en kwam met de hybride financieringsstructuren. Vanaf 2007 waren bepaalde inkomsten uitgesloten van belasting, zelfs als de betalingen aan Nederland in het buitenland al aftrekbaar waren. Pas in 2014 lukte het de EU wetgeving te introduceren om deze 'dubbele niet-belasting' binnen de EU aan te pakken. Uitgelekte notulen van de Europese onderhandelingen hierover maakten duidelijk hoe Nederland ook hierbij jarenlang op de rem had gestaan.[60]

Ook meer recent deed Nederland zijn best om een belastingparadijs te zijn en te blijven. Van halfzachte CFC-regels tot misbruikte belastingverdragen en een dito innovatiebox.

CONTROLED FOREIGN COMPANY-REGELS, ZO LEK ALS EEN MANDJE

Veel bedrijven verschuiven winst via brievenbusfirma's in Nederland naar brievenbusfirma's in andere belastingparadijzen. CFC-regels bepalen dat wanneer de winst bij een buitenlandse dochteronderneming niet of te laag wordt belast, het moederland gaat bijheffen (tot het eigen percentage voor de vennootschapsbelasting). Sterke CFC-regels kunnen dus verhinderen dat bepaalde inkomsten van buitenlandse dochterbedrijven onbelast blijven of tegen een te laag tarief worden belast. Dit neemt de prikkel voor winstverschuiving weg en helpt daarmee ook de belastinggrondslag van ontwikkelingslanden te beschermen.

In november 2018 nam Nederland echter een wetsvoorstel aan tegen het parkeren van winsten in belastingparadijzen, dat zo lek is als een mandje. Het kabinet maakt een uitzondering voor vestigingen in belastingparadijzen met een eigen kantoorruimte en uitgaven van minimaal € 100.000 aan gekwalificeerd personeel. Grote multinationals mogen van Nederland dus gewoon doorgaan met het parkeren van miljardenwinsten in belastingparadijzen, als ze daar een of twee mensen met een opleiding aannemen. Een strengere aanpak kon echt niet, volgens het kabinet, vanwege Europese beperkingen. Maar andere EU-landen zien de technische en juridische bezwaren die onze regering opsomt helemaal niet. [61]

BELASTINGVERDRAGEN – OP HET LAATSTE MOMENT LEK GESCHOTEN

Vaak maken multinationals misbruik van Nederlandse belastingverdragen, die bedoeld zijn om dubbele belasting te voorkomen, maar in de praktijk vaak leiden tot dubbele niet-belasting. Uit onderzoek van ActionAid bleek recent nog dat Bangladesh, de Filipijnen, Oeganda en Zambia via hun belastingverdragen met Nederland samen $ 120 miljoen per jaar mislopen, aan opbrengsten van bronbelastingen op dividend en rentebetalingen.[62] Nederland beloofde eerder al bilateraal belastingverdragen met ontwikkelingslanden te zullen herzien om misbruik te voorkomen. In februari 2019 kon de Tweede Kamer zich uitspreken over een multilateraal verdrag dat belastingontwijking via misbruik van belastingverdragen tegengaat. Artikel 12 in dat verdrag regelt dat winst belast moet worden waar die wordt gemaakt. Ondanks dat Staatssecretaris Snel aangaf het verdrag te willen ratificeren zonder voorbehoud op dit artikel, hield de Kamer onder leiding van VVD en CDA, de reparatie van Nederlandse belastingverdragen op dit belangrijke punt tegen.[63]

GEEN EFFECTIEVE BRONBELASTING – KRITIEK VOORALSNOG IN DE WIND GESLAGEN

Op dit moment heft Nederland geen bronbelasting op uitgaande rente- en royaltystromen. Dit betekent dat rente en royalty's (nagenoeg) onbelast Nederland in en uit kunnen stromen. Daarnaast worden via belastingverdragen tarieven voor bronheffing verlaagd, ook op bijvoorbeeld dividenden. In 2018 stelde het kabinet voor om een voorwaardelijke bronbelasting in te voeren, als maatregel tegen belastingontwijking. Vanaf 2021 zou dan belasting ingehouden worden op bepaalde financiële stromen naar een korte lijst formele belastingparadijzen. Het Centraal Planbureau concludeerde in januari 2019 dat deze maatregel weliswaar effectief is tegen directe belastingontwijking naar deze belastingparadijzen, maar geen zoden aan de dijk zet tegen rente- en royaltystromen naar landen als Luxemburg, Ierland en Zwitserland. [64] Deze landen kunnen net als Bermuda de eindbestemming zijn van dergelijke stromen, omdat winsten er vanwege speciale regelingen soms laag worden belast. Een oplossing zou zijn te kijken naar de belasting die effectief betaald wordt in het bestemmingsland, maar dat wil Nederland niet.

BELASTINGAFSPRAKEN MET MULTINATIONALS – HALVE TRANSPARANTIE BESTAAT NIET

Meer dan eens is gebleken dat multinationals mét goedkeuring van de Nederlandse belastingdienst belasting hebben ontweken. Maar Nederland gaat strengere eisen stellen aan belastingafspraken met multinationals: geen rulings meer met brievenbusfirma's, bijvoorbeeld. Of sprake is van een brievenbusfirma wordt niet langer bepaald aan de hand van een concreet lijstje (bijvoorbeeld beperkt aantal werknemers) waaraan een multinational met behulp van een trustkantoor vaak makkelijk kan voldoen. In plaats daarvan geldt een 'open norm', een analyse van elk geval apart. Dit is een enorme vooruitgang ten opzichte van de huidige praktijk; Oxfam Novib vindt dat Nederland deze 'open norm' ook moet toepassen bij de CFC-regels. Een multinational kan ook geen ruling meer afsluiten met de Belastingdienst als het gaat om een transactie met een onderneming in een van de landen op Nederlands belastingparadijzenlijst. Tot slot gaat Nederland (geanonimiseerde) samenvattingen publiceren van elke afgegeven ruling met een internationaal karakter én van situaties waarin na overleg met bedrijven juist geen ruling werd afgesproken.
De grote vraag is hoe informatief de samenvattingen zullen zijn en waarom Nederland niet kiest voor de - administratief eenvoudiger- optie om de rulings, inclusief bijlagen, in z'n geheel (geanonimiseerd) te publiceren.

DE INNOVATIEBOX – EVALUEREN, MAAR DE UITKOMSTEN NEGEREN

De innovatiebox, waarbij een flinke belastingkorting wordt gegeven op winsten uit innovatieve activiteiten (tarief: 7%), kost Nederland in 2019 naar schatting € 1,5 miljarden en wordt al jaren bekritiseerd.
De Financial Times meldde dat multinationals nu minder belasting betalen dan tien jaar geleden. Vooral bedrijven met veel immateriële activa (patenten, copyright, handelsmerken), zoals technologiereuzen en farmaceutische bedrijven profiteren volgens de krant enorm van belastingkortingen zoals die uit patent- en innovatieboxen.[65] Immateriële activa zijn in feite niet 'tastbaar' en kunnen makkelijk verplaatst worden. Vaak worden ze ondergebracht in rijke landen en belastingparadijzen. Dit bevordert wederom dat multinationals, via bijvoorbeeld betalingen voor gebruik van merkenrecht, winst uit armere landen wegsluizen naar rijkere landen.[66]
Uit onderzoek van Quote bleek in april 2019 dat Booking.com, dankzij een afspraak met de Nederlandse Belastingdienst, een groot deel van zijn inkomsten onder de innovatiebox mag scharen. Sinds de invoering van de innovatiebox leverde dit Booking.com bijna € 1,8 miljard aan belastingvoordelen op. Alle wereldwijde inkomsten van Booking.com stromen naar het hoofdkantoor in Amsterdam, terwijl het bedrijf in 70 landen kantoren heeft. Zeker drie landen, waaronder Frankrijk, Italië en Turkije hebben Booking.com naheffingen opgelegd wegens belastingontwijking. Booking.com ontkent volgens Quote dat het belasting ontwijkt, maar erkent gebruik te maken van de innovatiebox.[67]
In 2015 concludeerde de Europese Commissie al dat dit soort innovatieboxen hun doel voorbijschieten: zo'n box zou uitvinders, onderzoek en ontwikkeling (R&D) moeten stimuleren, maar in de praktijk leidt de box vaak tot belastingontwijking. Eind 2015 publiceerde het Ministerie van Financiën een evaluatie over de innovatiebox, waaruit bleek dat elke gederfde euro belastinggeld tot € 0,54 extra uitgaven aan onderzoek en ontwikkeling opleverde, maar dat "de innovatiebox waarschijnlijk niet het meest krachtige middel is om R&D te stimuleren; er is immers geen garantie dat het belastingvoordeel daadwerkelijk wordt ingezet voor R&D."[68] De meest innovatieve Europese landen gebruiken andere stimuleringsmaatregelen.

DE AANPAK MONITOREN - MAAR DAN EXTREEM SELECTIEF KIJKEN

Na herhaalde verzoeken vanuit de Tweede Kamer liet het Ministerie van Financiën in 2018 onderzoeken hoe de effectiviteit van de aanpak van belastingontwijking kan worden gemonitord. Het resultaat was één nulmeting: van rente- en royaltystromen naar laag belastende landen en landen die op de zwarte lijst van de EU staan. Zoals hierboven staat, wil het kabinet deze rente- en royaltystromen aanpakken via een voorwaardelijke bronheffing. Uit een toekomstige monitoring, die beperkt is tot het meten van de effectiviteit van deze bronbelasting, zou geconcludeerd kunnen worden dat de aanpak effectief is. Toch gaat slechts € 22 miljard van de € 199 miljard van de totale uitstroom aan dividend, rente en royalty's vanuit Nederlandse brievenbusfirma's naar laag belastende landen en landen op de zwarte EU-lijst.

Duidelijk is dat deze bronbelasting niet werkt om rente- en royaltystromen tegen te gaan naar landen met een normaal nominaal, maar laag effectief tarief. Bovendien zal de overheid ook andere vormen van belastingontwijking moeten bekijken om een realistisch beeld te krijgen van de effectiviteit van de aanpak van belastingontwijking. In november 2018 nam de Tweede Kamer de volgende motie aan: "constaterende dat de komende jaren meer maatregelen genomen worden, zoals de CFC-regel en beperking renteaftrek, aanpak hybride mismatch, het multilateraal verdrag, mogelijk strengere substance-eisen in het rulingbeleid, eventuele maatregelen tegen dubbele niet-belasting via informeelkapitaalstructuren; verzoekt de regering, om een vervolgonderzoek te laten uitvoeren om te kijken of ook meer inzicht gegeven kan worden in andere geldstromen en belastingconstructies, en zo mogelijk ook daar nulmetingen uit te voeren."[69] Nederland heeft er alle belang bij om de resultaten van verschillende maatregelen tegen belastingontwijking te laten zien. Dat betekent ook nulmetingen doen voor andere problemen. Hiervoor zijn data beschikbaar van De Nederlandse Bank, het CBS en de Belastingdienst, inclusief landenrapporten van zeer grote internationale bedrijven.

EINDNOTEN

1 Volgens onderzoek van Cobham & Jansky werd in de jaren '90 'slechts' 5-10% van de winst van Amerikaanse multinationals verschoven, was dit in de jaren 2000 al zo'n 15-20% en meer recent meer dan 25%
TJN 2017 'scale of the problem'
2 IMF policy paper, March 2019, " Corporate taxation in the global economy"
3 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019Z01793&did=2019D03917 "Reactie op verzoek gedaan tijdens de begrotingsbehandeling van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking om actualisering ramingen van misgelopen overheidsinkomsten door ontwikkelingslanden"
4 Zo oordeelde recent bijvoorbeeld het Europees Parlement, https://nos.nl/artikel/2277661-nederland-is-een-belastingparadijs.html
5 https://www.oxfamnovib.nl/armoede-verslaan/eerlijke-verdeling-welvaart-en-macht/eiu-campagne-2019/belastingontwijking-en-belastingparadijzen
6 https://www.consultancy.nl/nieuws/19461/nederland-is-s-werelds-vijfde-grootste-belastingparadijs
7 www.taxjustice.net Corporate Tax Haven Index, publicatiedatum 28 mei 2019.
8 https://www.cpb.nl/doorsluisland-nl-doorgelicht
9 https://www.somo.nl/nl/maatregelen-voor-het-aanpakken-van-de-brievenbusfirmas-hebben-geen-effect/
10 https://www.oxfam.org/en/research/hook-how-eu-about-whitewash-worlds-worst-tax-havens: royalty's (ter waarde van 6% GDP ontvangen en 6,6% GDP uitgaand); rente (ter waarde van 5,5% GDP ontvangen en 3,9% GDP uitgaand); en dividend (ter waarde van 22% GDP ontvangen en 10% GDP uitgaand)
11 https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/13-miljard-euro-winst-en-geen-belasting-betalen-hoe-kan-dat-vijf-vragen-over-shells-belastingaanslag~b6c14b9d/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F
12 http://theconversation.com/bottom-of-the-canal-pfizers-billion-dollartax-ploy-81997
https://www.smh.com.au/politics/federal/tax-avoidance-inquiry-calls-onnine-big-pharma-bosses-to-explain-tax-contribution-20150619-ghrzw6.html
13 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-322_nl.htm
14 https://actionaid.nl/2016/10/28/30-000-mensen-roepen-wiebes-op-make-tax-fair/
15 https://www.taxjustice.nl/afschaffing-dividendbelasting-van-de-baan/
16 J. Vleggeert en H. Vording (2019), "How the Netherlands became a tax haven for multinationals"
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3317629
17 https://www.nrc.nl/nieuws/2013/02/27/mongolie-pikt-het-niet-meer-en-zegt-belastingverdrag-met-nederland-op-a1436887
18 https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-25087-K.html "Onvermijdelijk zal Nederland ook een aantal nationale regels moeten aanpassen om bijvoorbeeld het Nederlandse systeem en buitenlandse systemen beter op elkaar te laten aansluiten. Daar zal wellicht weerstand tegen ontstaan, maar uitsluitend verzet plaatst ons in een onhoudbaar isolement en dit zou de reputatie van Nederland onnodig kunnen schaden. Daarom moeten we verstandig meebewegen met gecoördineerde en bindende internationale veranderingen."
19 https://nos.nl/artikel/2277661-nederland-is-een-belastingparadijs.html Ook Obama nam Nederland ooit (kort) op in een lijstje van belastingparadijzen. Na diplomatieke druk verdween Nederland weer van dat lijstje https://fd.nl/economie-politiek/1146828/nederland-heeft-een-probleem#
20 https://www.trouw.nl/home/het-europese-hof-wil-nederlandse-brievenbusfirma-s-aanpakken~ac69f1df/ en
https://www.daskapital.nl/5153500/fd-einde-van-nederlandse-brievenbusfirma-s-in-zicht/ en
https://fd.nl/economie-politiek/1298706/europees-hof-legt-bom-onder-nederland-als-fiscale-vrijhaven#
21 Het Addis Tax Initiative. https://www.addistaxinitiative.net/
22 Deze lijst is niet volledig. Zo heeft Nederland daarnaast onder meer het toezicht op trustkantoren geïntensiveerd en toegezegd een publiek register van uiteindelijk belanghebbenden van bedrijven en andere rechtspersonen in te stellen. Deze kennis is nodig om te weten wie ter verantwoording moet worden gehouden voor de bedragen die via brievenbusmaatschappijen en andere constructies ondergebracht zijn in belastingparadijzen.
23 https://www.taxjustice.nl/accountantskantoren-spelen-grote-rol-eu-beleid-op-belastingontwijking/;
https://www.globalinfo.nl/Achtergrond/rupsje-nooit-genoeg-de-eeuwige-lobby-voor-belastingverlaging-voor-multinationals;
https://nos.nl/artikel/2249519-lobby-tegen-dividendbelasting-al-jaren-aan-de-gang.html;
https://fd.nl/economie-politiek/1151307/oxfam-novib-hekelt-invloed-belastingadviseurs-op-politiek#
24 https://lobbywatch.nl/aws_career/wob-verzoek-somo-en-lobbywatch-legt-jarenlange-lobby-tegen-dividendbelasting-bloot/
25 In 2016 poogde Nederland uitstel te krijgen voor implementatie van regels tegen hybride mismatches (waaronder de veelgebruikte CV-BV structuur).
https://www.trouw.nl/home/vno-ncw-behoud-belastingvoordeel-voor-amerikaanse-bedrijven~a4d103ac/;
http://www.taxence.nl/fiscaal-nieuws/nieuws/fiscaal-nieuws/forse-kritiek-op-wetsvoorstel-invoering-atad.136573.lynkx
26 https://www.oxfamnovib.nl/persberichten/interne-overheidsdocumenten-leggen-belastinglobby-bloot
https://lobbywatch.nl/aws_career/wob-verzoek-somo-en-lobbywatch-legt-jarenlange-lobby-tegen-dividendbelasting-bloot/
https://www.ftm.nl/artikelen/kabinet-rutte-zwichtte-voor-jarenlange-lobby-van-bedrijfsleven?share=1
27 https://www.oxfamnovib.nl/Redactie/Downloads/Rapporten/Nederland_belastingparadijs.pdf
28 Bij het inbrengen van activa, zoals merkrechten, moet daarom worden aangesloten bij het internationaal erkende arm's lenth principle en uitgegaan van de marktwaarde. Zie voor rechterlijke uitspraken hierover BNB 1957/156 (vermogenssfeer) en BNB 1978/252 (kostensfeer, het zogenaamde Zweedse Grootmoeder-arrest).
29 https://www.nrc.nl/nieuws/2017/05/31/kom-hierheen-wij-betalen-de-rekening-10833014-a1561201
30 https://francisweyzig.files.wordpress.com/2019/05/liof-profile-of-limburg-2014.pdf
31 https://fd.nl/economie-politiek/1194761/ambtenaren-erkennen-dat-belastingrulings-andere-landen-schaden
32 L.Finér, M. Ylönen (2017), "Tax-driven wealth chains: A multiple case study of tax avoidance in the finnish mining sector"
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1045235417300084
33 https://www.theguardian.com/business/2009/feb/02/tax-gap-diageo-johnnie-walker
34 https://www.somo.nl/nl/wp-content/uploads/sites/2/2017/06/Rapport-FNV-Verborgen-belastingpraktijken-juni-2017.pdf

35 https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/bp-making-tax-vanish-rb-130717-en.pdf
36 Reckitt Benckiser (ENA) BV, jaarrekening 2017.
37 https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/fiscale-wirwar-in-vrijplaats-nederland~b64afb4e/
38 https://www.trouw.nl/home/waar-je-je-nike-s-ook-koopt-de-kassa-rinkelt-in-holland~a0167497/
39 https://decorrespondent.nl/6825/zo-werd-nederland-het-grootste-belastingparadijs-voor-amerikaanse-multinationals/1836499965300-e1acb3a4
40 https://zembla.bnnvara.nl/nieuws/de-spooktaxis-van-uber
41 https://www.trouw.nl/home/deze-bedrijven-vallen-op-in-de-paradise-papers~a5e5654f/
42 Vanaf 2020 mag een BV een betaling aan een onbelaste CV niet meer aftrekken voor de belasting, waardoor in feite de totale winst van de BV en CV samen in Nederland wordt belast.
43 https://www.tweedekamer.nl Vragen van het lid Van Raan (PvdD) aan de Staatssecretaris van Financiën over de behandeling van informeel-kapitaal-structuren in het vernieuwde rulingbeleid (ingezonden 10 april 2019).
44 Zie OECD/G20 BEPS Action 5 Final Report: Countering Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance, p. 65, https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264241190-en.pdf?expires=1558467985&id=id&accname=guest&checksum=FD3295D2A5ABAD2B37F3AAC063EB02E8.
45 In 2017 heeft Nederland in totaal 107 keer informatie uitgewisseld met een ander land over een infokap structuur. Zie OECD/G20, Harmful Tax Practices – 2017 Peer Review Reports on the Exchange of Information on Tax Rulings, p. 333, https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264309586-en.pdf?expires=1558466166&id=id&accname=guest&checksum=D4F9D799A87E9B679AC4F820D3EC0A4C.
46 https://www.tweedekamer.nl Vragen van het lid Van Raan (PvdD) aan de Staatssecretaris van Financiën over de behandeling van informeel-kapitaal-structuren in het vernieuwde rulingbeleid (ingezonden 10 april 2019).
47 https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2019/03/08/Corporate-Taxation-in-the-Global-Economy-46650 De OESO heeft geschat dat landen tot zo'n 10% van hun corporate tax income verliezen door belastingontwijking. Dit staat gelijk aan een verlaging van de winstbelasting met zo'n 2.5 procentpunten – slechts de helft van de waargenomen verlaging van de winstbelastingtarieven.
48 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/09/18/bijlage-1.-sleuteltabel-2019
49 https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/cpb-achtergronddocument-fiscale-prikkels-en-vennootschapsvorming.pdf
50 Zie verslag AO Belastingontwijking, 28 maart 2019 https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2019A00683
51 https://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/doc_lib/calling_time_on_tax_avoidance.pdf
52 Een Engelstalige beschrijving van deze structuur is in april 2016 aan SABMiller toegestuurd en in mei 2016 besproken tijdens een telefonisch overleg, met onder meer het hoofd verrekenprijzen en het hoofd duurzame ontwikkeling. Tijdens het overleg gaf SABMiller aan dat er informatie miste, maar ondanks herhaalde verzoeken werd geen aanvullende informatie verstrekt. SABMiller heeft geen feitelijke onjuistheden aangegeven. De onderliggende berekeningen van in de tekst vermelde cijfers en kopieën van de jaarverslagen waarop deze zijn gebaseerd, kunnen op verzoek worden gedeeld.
53 Het gaat in dit voorbeeld hier steeds om financiële jaren eindigend op 31 maart, dus 2003 verwijst naar het financiële jaar eindigend op 31 maart 2003. Alle data in dit voorbeeld zijn afkomstig uit de jaarrekeningen van SABMiller Finance BV, SABMiller International BV, SABMiller Holdings Ltd en SABMiller International Brands Ltd, tenzij anders vermeld.
54 Country-by-country report: Tax Jurisdiction Information, by Major Geographic Region and Selected Tax Jurisdiction with Positive Profit Before Income Tax https://www.irs.gov/pub/irs-soi/16it01bcbc.xlsx
55 Abbott Nederland C.V., jaarrekening 2014, p4, 10 en 12.
56 https://www.trouw.nl/home/waar-je-je-nike-s-ook-koopt-de-kassa-rinkelt-in-holland~a0167497/
57 https://www.trouw.nl/home/deze-bedrijven-vallen-op-in-de-paradise-papers~a5e5654f/
58 https://www.nytimes.com/2017/11/06/world/apple-taxes-jersey.html
59 https://francisweyzig.com/2016/10/23/fiscal-apartheid/
60 https://francisweyzig.com/2016/10/23/dutch-tax-innovation/
61 https://www.taxjustice.nl/wil-dit-kabinet-belastingontwijking-wel-echt-aanpakken/
62 https://actionaid.nl/2018/11/08/nieuw-belastingverdragenonderzoek-deur-belastingontwijking-via-nederland-blijft-wagenwijd-open/
63 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/kamer_in_het_kort/kamer-spreekt-over-verdrag-ter-voorkoming-van
64 https://www.bnr.nl/nieuws/binnenland/10367633/bronbelasting-niet-echt-effectief-tegen-belastingontwijking; https://www.nextens.nl/fiscale-praktijk/cpb-bronbelasting-niet-genoeg-om-belastingontwijking-tegen-te-gaan/
65 In de huidige economie, waarin immateriele activa (zoals intellectuele eigendomsrechten (patenten), onderzoeks- en ontwikkelingskosten en merken) een steeds grotere rol spelen zijn deze belastingkortingen van enorme invloed.
66 https://www.oxfamnovib.nl/Files/rapporten/2019/20190307%20bnoffthehookeutaxhavens.pdf
67 https://www.quotenet.nl/financien/belasting/a27160874/nederlandse-fiscus-gaf-bookingcom-euro18-miljard-belastingkorting/
68 https://www.oxfamnovib.nl/Redactie/Downloads/Rapporten/Nederland_belastingparadijs.pdf
69 Motie van de leden Leijten en Van Weyenberg over een vervolgonderzoek naar geldstromen en belastingconstructies. https://www.openkamer.org/kamerstuk/35030/19/

BELASTINGLEK NEDERLAND

Het rapport is opgesteld en geschreven door Oxfam Novib belastingexperts Esmé Berkhout en Francis Weyzig, mei 2019. Copyright Oxfam Novib.

Oxfam Novib
PO Box 30919
2500 GX The Hague
T +31 (0)70 342 16 21
info@oxfamnovib.nl
www.oxfamnovib.nl

OXFAM Novib